

UČEŠĆE KLERA U OSNIVANJU USTAŠKE ORGANIZACIJE

Saradnja jednog većeg dijela katoličkog višeg i nižeg klera s ustašama izbila je jasno pred našu i svjetsku javnost u času kada je okupator postavio ustaše na vlast u jednom dijelu Jugoslavije.

Međutim, veze između terorističke ustaške organizacije i jednog dijela katoličkog klera mnogo su starije. Dapače, u samim začetima stvaranja ustaških grupa mi nailazimo među osnivačima i najaktivnijim saradnicima ustaša i predstavnike katoličkog klera.

Evo nekoliko dokumenata o saradnji katoličkog klera kod samih prvih početaka »ustaškog pokreta«.

Sami začeci ustaške organizacije u zemlji stvoreni su u zagrebačkoj kanoničkoj kuriji na Kaptolu br. 4

Iz članka objavljenog u »Ustaši« br. 3 od 3. VII. 1941. na str. 4., koji je ovdje fotografiran, razabiremo da su se u kanoničkoj kuriji na Kaptolu br. 4 sastajali prvi organizirani ustaše u zemlji, i to: *Marko Hranilović, Matija Soldin, Mijo Babić i Zvonko Pospišil*. Članak je donesen pod naslovom »Prvi ustaški roj«.

U toj kanoničkoj kuriji organizirani su prvi ustaše, koji su svi tredom još za vrijeme bivše Jugoslavije ne samo djelovali kao organizatori »ustaškog pokreta« u zemlji nego su i kao teroristi djelovali na području naše zemlje.

U članku nalazimo ovo priznanje:

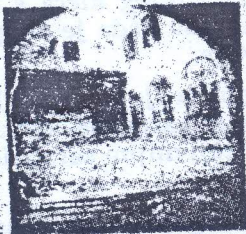
»Tiho i neprimjetno, s najvećim oprezom, spomenuta su četvorica radili i pripremali se za tu tešku borbu. Povijesne »katakombe« u zgradi na Kaptolu broj 4 bile su svjedokom kasnih noćnih sastanaka hrpice ljudi, prvih djelatnih ustaša koji su nakon dnevnog posla u radionicama potajno došli tamo, da se dogovore i da pripreme sve za tu borbu, o kojoj u Hrvatskoj gotovo nitko nije znao ništa, a koja je tako brzo imala započeti.«

Ustaše su u znak zahvalnosti na toj kuriji podigli spomen-ploču, koja je stajala sve do oslobođenja.

DEJEA I ŽRTVE USTAŠKOGA POKRETA

PRVI USTAŠKI ROJ

Kad je riječ o ustaskim organizacijama, najprije treba spomenuti tzv. "Prvi ustaški roj". Ova organizacija nastala je u Zagrebu, a njenoj se djelatnosti pripisuje najveći broj žrtava u ustaskom pokretu.

Učesnici u ustaskom pokretu u Zagrebu

Prvi ustaški roj osnovan je u Zagrebu, a njegovi članovi bili su uglavnom mladi ljudi. Ova organizacija bila je vrlo aktivna u organiziranju terorističkih akcija.

Prvi ustaški roj osnovan je u Zagrebu, a njegovi članovi bili su uglavnom mladi ljudi. Ova organizacija bila je vrlo aktivna u organiziranju terorističkih akcija.

Prvi ustaški roj osnovan je u Zagrebu, a njegovi članovi bili su uglavnom mladi ljudi. Ova organizacija bila je vrlo aktivna u organiziranju terorističkih akcija.

Prvi ustaški roj osnovan je u Zagrebu, a njegovi članovi bili su uglavnom mladi ljudi. Ova organizacija bila je vrlo aktivna u organiziranju terorističkih akcija.

Prvi ustaški roj osnovan je u Zagrebu, a njegovi članovi bili su uglavnom mladi ljudi. Ova organizacija bila je vrlo aktivna u organiziranju terorističkih akcija.

Marko Babić

Prvi ustaški roj osnovan je u Zagrebu, a njegovi članovi bili su uglavnom mladi ljudi. Ova organizacija bila je vrlo aktivna u organiziranju terorističkih akcija.

Marko Babić

Prvi ustaški roj osnovan je u Zagrebu, a njegovi članovi bili su uglavnom mladi ljudi. Ova organizacija bila je vrlo aktivna u organiziranju terorističkih akcija.

Prvi ustaški roj osnovan je u Zagrebu, a njegovi članovi bili su uglavnom mladi ljudi. Ova organizacija bila je vrlo aktivna u organiziranju terorističkih akcija.

Prvi ustaški roj osnovan je u Zagrebu, a njegovi članovi bili su uglavnom mladi ljudi. Ova organizacija bila je vrlo aktivna u organiziranju terorističkih akcija.

Marko Babić i Zvonko Papić

Prvi ustaški roj osnovan je u Zagrebu, a njegovi članovi bili su uglavnom mladi ljudi. Ova organizacija bila je vrlo aktivna u organiziranju terorističkih akcija.

Prvi ustaški roj osnovan je u Zagrebu, a njegovi članovi bili su uglavnom mladi ljudi. Ova organizacija bila je vrlo aktivna u organiziranju terorističkih akcija.

U franjevačkom samostanu u Čuntiću stvarali su ustaše svoje zločinačke planove

»Hrvatski narod« od 26. VIII. 1941. u broju 193 objavljuje članak u kojemu se govori o tome kako su se ustaše prije rata skrivali i sakupljali u franjevačkom samostanu u Čuntiću.

U tom članku ukazuju se kao naročito interesantni ovi pasusi:

»Franjevci koji su opet preuzeli samostan i crkvu, mnogo su djelovali u ovom kraju, osobito u duhu ustaškog pokreta, a imali su mnogo utjecaja i na pravoslavni živalj. Crkva se danas nalazi u vrlo lošem stanju, ali državna vlast dat će sva sredstva da se potpuno obnovi, jer to ne traže samo kulturne i vjerske potrebe ovog kraja, već su to Franjevci i te kako zaslužili, napose, jer su upravo oni, a osobito njihov sadašnji gvardijan, prečasnii o. Herman i brat o. Benko pripadali ustaškom pokretu, kao najaktivniji i gorljivi članovi. Oni su ne samo širili ustašku ideju izvan crkve, po ovdašnjim selima, nego su omogućili hrvatskim ustaškim borcima da se u Čuntićkom samostanu, u najteže doba borbe, mogu tajno sastajati, pod vodstvom današnjeg Vojskovođe Slavka Kvaternika, ministra dra Puka i drugih.

To je također bio razlog da nismo mogli propustiti priliku, da vidimo mjesto i prostorije, gdje su se sastajali prvaci ustaškog pokreta u domovini, gdje je izgrađivan velebni plan borbe, koja je imala donieti oslobođenje hrvatskom narodu. Nažalost prečasnog gvardijana oca Hermana nismo našli kod kuće, on je bio na putu, ali su nam zato ostala braća vrlo susretljivo dala sve podatke i pokazali nam sve, što smo željeli. Sastanci su se održavali noću i na njima su osim gore spomenutih, sudjelovali i drugi ustaški izaslanici iz Zagreba, a i iz emigracije. Zadnji sastanak je održan pred Božić 1940. Na njemu su donešeni konačni zaključci, koji su se odnosili na ustanak, o kojemu su ustaški prvaci imali već gotove planove, obzirom na primljene obavijesti od Poglavnika iz inozemstva i od veza s našim prijateljskim državama...

... Potom smo posjetili logor pravoslavaca i njihovih žena, koji je smješten u bivšoj tvornici štapova.

Međutim, 10. aprila 1941. vidjelo se da je kao rezultat djelovanja franjevaca iz čuntićkog samostana, upravo u okolici tog samostana, bilo najviše progona i ubijanja Srba. Vidi se da je upravo selo Čuntić dalo vrlo velik broj ustaških koljača, kao rezultat »širenja ustaške ideje izvan crkve po ovdašnjim selima«, koje su vršili franjevci Častimir Herman i o. Benko. Uostalom, sam članak priznaje da se u neposrednoj blizini samostana već u augustu 1941. nalazi »logor pravoslavaca i njihovih žena«. Nijedan »pravoslavac« iz tog logora nije izišao živ. I to je »uspjeh« djelovanja zakletih ustaša koji su se nalazili u franjevačkom samostanu u Čuntiću.

U franjevačkom samostanu u Čuntiću GDJE SU SE IZRADJIVALI PLANOVI O HRVATSKOM USTAŠKOM OSLOBODILAČKOM USTANKU

OD NAR. EG. POSEBNO IZASLANOG IZVJESTITELJA.

Petrinja, kolovoz 1941.

Drugi dan krenuli smo samostanom, u pratnji ustaškog poručnika Ergoca, iz Petrinje prema Čuntiću gradu. Ni- smo mogli propustiti priliku, a da ne posjetimo Čuntić grad i tamošnji sa- mostan, jer su toliko znameniti, ne samo u domovini prošlosti, nego isto to- liko i u ovome zahtojnom godinu.

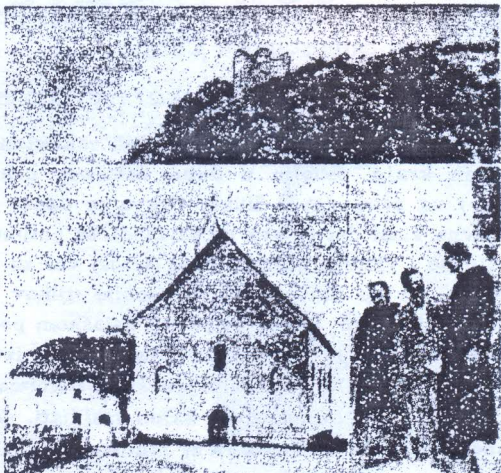
Dolazimo najprije do sela HRA- STOVCA, koje je malo poznato, ali koje je dalo mnogo ličnosti. Selo se nalazi na obronku Klinac pore. Tu je postojala franjevačka crkva i samo- stan, koji je izgorio 1911. Spasena je samo slika sv. Duh. Po tome i nosi ime vrela, koje se nalazi u samom mjestu. Vrela je ograđeno (1905.) ka- menom i željeznom ogradom. U nje- stu postoji i Zdravna članica, lijepi župni dom, u kojem je službeno po- rmati ustaški svećenik Čevlja.

Poslije kraćeg zadržavanja, napuštli smo vruć malo mjesto, koje je obr- ađeno bogatim i dobrim vinogradima, u koje posjećuje mnogo turista. Pro- lazimo dalje prekrasnim predjelom Klinac Gore, da nam prvoćemo prugu, koja vodi u Petrinje u Kralje- vac. Kraj je šumovit. U selu Tješnjak nalazi se ruinski zračniti ručac i na- go brzo ostarjelo. Pokraj nas, u bre- govoj nožnji, ostajemo dugo i levo, lijevo, dnovala jebnika, a nakon dolazimo do mjesta, gdje se odnaja put za Bos. Noel. U neposrednoj bli- zini vidimo i šumariću, gdje izlaze Petrinjaca.

VRELO BARTOLOVAC U HRASTOVCI
ODMARALISTE SVAKOG PUTNIKA

Dolazimo u KRALJEVAČE. To je najveće razvijeno selo ovog kraja, da- leko poznato po nekada velikom sa- stavu u Čuntiću. Vrhunac ovog sela na pokraj sela Kraljevači. Već iz- doleka, sa ceste, pokazuje nam se u daljini stara gradjevina nekadašnje znamenite kuće Čuntić-grada. Ono što je ostalo od tog grada, vrlo je malo, tek se po zidovima može providjeti, da je to bila velika gradjevina. Mje- stano, na kojem stoji, predstavlja u us- tjaškom pogledu najbolje mjesto u ete- lonom kraju, jer se pogled pruža uokolo do dalekih planina, koje tek naziremo. S lijevo strane, na suvzdanoj bre- žuljici, smjestila se razvijena crkva sv. Ananasa u Čuntiću, pokraj koje se na- lazi i samostan. Stara zgrajevina još- tic i danas očaravajuću sliku u us- tjaškom jektu. U nje su znamenite da je 1895. OTAC FRAJNKO iz Travnika, po- stavlja temelje samostanu, a u nje- govo gradnju 1902. Kao vjerojatno je

GORE: Rutevine nekog poznatog Čuntić-grada.

LIJEVO: Samostan u Čuntiću, gdje su se sastajali ustaški prvaci, koji su širili u domovini i tu izradjivali plan za ustank.

DESN0: Na saradnik u razgovoru s čarim ocima frajevcima u Čuntićkom samostanu.

zablijetna otac Bernardin RADOSE- VIC. Samostan je rasrušen za Josipa II. i sve do 1936. upravljaju vrijeme sa- vjetodavni svećenici zagrebačke Na- d-biskupije, a tada ga pomorno preuzi- mahu Franjevi. Pod župni spada oko 5000 duša i to je u dekretu gliaškom prva župa. Danas uočevlja župom ča- zni otac Castimyr HERMAN, K župi pripada oko 25 jutera žrnjije i žime.

Franjevi, koji su opet preuzeli sa- mostan i crkvu, mnogo su djelovali u ovom kraju, osobito u duhu Ustajskog pokreta, a imali su mnogo utjecaja i na pravoslavni žrnji. Crkva se danas nalazi u vrlo lošem stanju, ali daleka vjerojatnost da se sva sredstva, da se pod- jama obnovi, jer to ne traže samo kulturne i vjerske potrebe ovog kraja, već su to Franjevi i te kako zaštitili, napose, jer su umrlo oni, a osobito njihove naslednji gvardijan, prečemo o. Herman i brat o. Benjo, pripadali hr- vatskom Ustajskom pokretu, kao naj- aktivniji i poželjni članovi. Oni su ne samo širili Ustajsku ideju izvan crkve, po obilaznim selima, nego su omu- gicali hrvatskim ustajskim borcima, da se u Čuntićkom samostanu, u najbolje doba borbe, mogu tečno sastajati, pod vodstvom današnjeg Vojkopoljije Stana KVAJERINKA, ministra dra MIRA PUKA i drugih.

To je također bio razlog, da ni- komo mogli propustiti priliku, da vidimo mjesto i prostorije, gdje su se sastaj- jali prvaci ustajskog pokreta u do- movini, gdje je izgrađivan velični plan borbe, koja je morala donijeti oslobo- đenje hrvatskom narodu. Na žalost, prečesto gvardijana oca Hermana nismo našli kod kuće, on je bio na putu, ali su nam zato ostala braća, vrlo suradnja dala svr. poznati i po- kazuju nam sv. župni žrnji. Sa- stajali su se običajno u župni žrnji, ali samo tako sporadično, jer žrnji- ni žrnji su bili izvan žrnji, a žrnji su bili izvan žrnji, a žrnji su bili izvan žrnji.

održan sred Božić 1940. Na njemu su doneseni konačni zaključci, koji su se odniali na ustank, a kojemu su ustaški prvaci imali već gotovo pla- novu, obzirno na prilivlje obavijesti od Popelavnik iz uzdevstva i od vasa a malim prijeteljima državnata.

Braća Franjevi pokazali su nam, povuene znamenitosti nekadašnjeg sa- mostana i crkve. U samostanu bila je i škola, koja je po proslutivostim re- žim-nata ukinuta.

Do same crkve izgrađena je česta- teka, da je omogućen pristup a obje- strane. Ito će, obzirno na uređenje crkve i samostana, te prekrvna oko- lica, u koje bi trebalo izgrađiti jedan lijepi planinarski dom, omogućiti pristup turistima i žrti i žrti. Onaj kraj je zaista prekrasan i teško je moći kraj, koji ima sve prednosti, da se u kulturnom, gospodarstvom i usko- nam drugom pogledu, razvije na kopist obilaznijeg žrnji.

Po tom smo posjetili topor pravo- slavnica i njihovih žrnji, koji je smje- šten u žrnji izvan žrnji. Oni su nam svi, bez razlike, prijatli, kako fele žrnji je kući i da osudjivaju sve ono, što vode njihove braća po vjersi u Bo- žnju i drugim franjevcima, u drugima (u komunistima, jer sada jasno vidio, da se ti njihovi ljudi nalaze u velikoj zabludi.

Po dolasku u Petrinju počli smo opet do Velikog žrnji dra Jerca. da se a njime obratimo na odlasku i da mu se zahvalimo na žrnji i žrnji suradnja i razumjevanju sa naš rad i poziv.

«Ne zaboravite Hrvatski Crveni križ u svakom žrnjiom nerazpolo- ženo, jer uoči velikim darom razvije razvijenosti novoljivnici.

Članak potvrđuje i to da su se u tom samostanu sastajali i dogovarali »vojskovođa« *Slavko Kvaternik* i jedan od najozloglašnijih ustaša *dr. Mirko Puk*, koji je lično odgovoran za strahoviti pokolj u samoj glinskoj crkvi, kada je u jednom navratu ubijeno 900 Srba, dok je u Glini i okolici samo do kraja 1941. god. ubijeno 8.000 ljudi.

Samostan u Širokom Brijegu bio je leglo ustaštva i prije rata

Slučaj franjevačkog samostana u Čuntiću nije osamljen. Imademo i drugih franjevačkih samostana koji su bili organizacioni centri i odgajališta ustaških zločinaca. Važno mjesto među njima zauzima franjevački samostan u Širokom Brijegu, zajedno sa svojom franjevačkom gimnazijom.

Tako u »*Hrvatskom narodu*« od 4. VI. 1941. br. 110, str. 13 nalazimo članak »*Ustaška borba na Širokom Brijegu*«. U tom članku kaže se između ostaloga:

»... Poslije toga (sporazuma Maček-Cvetković 1939. godine — opaska red.) počela se razvijati prava borba na život i smrt. Baš u to doba došao je u Široki Brijeg mladi i energični franjevac *dr. Radoslav Glavaš*, koji je počeo sustavno voditi tu borbu. U prvo vrijeme pomagalo je to nekoliko srednjoškolaca: *Vlado Mandić*, *Ljubo Stojčić*, *Pavao Klajo*, *Drago Putica* i još jedan stari ustaški borac *Ivan Zovko*, seljak iz *Lisa*. Borba je bila teška, jer su mjesne vlasti znale što hoće omladinci. Nove sile za rad došle su ljeti 1940., kada su se kući vratili sveučilištarci koji su poznati u Zagrebu: *Ante* i *Ilija Šaravanja*, *Miljenko Džato*, *Josip Stojčić*, *Mato Penavić*, *Karlo Sušak* i *Petar Bubalo*.«

Iz kasnijeg razvitka događaja znamo da je franjevački samostan u Širokom Brijegu u vrijeme ustaša odigrao sramotnu ulogu u Hercegovini, a franjevačka gimnazija u Širokom Brijegu trovala je našu mladež ustaškim otrovom.

Franjevac-ustaša *dr. Radoslav Glavaš* postao je u vrijeme okupacije jedan od najistaknutijih svećenika-ustaša.

Svećenik Mikan — ustaški organizator na Kordunu

Još je u živom sjećanju uloga koju je odigrao jedan od prvih začetnika ustaške organizacije župnik i začasni kanonik u Ogulinu *Ivan Mikan*.

Evo što o njemu govori ustaška štampa:

»*Nova Hrvatska*« u broju 128 od 1. VI. 1943. na str. 6. donosi članak pod naslovom »*Smrt čeličnog Hrvata, začasnog kanonika Ivana Mikana*«, u kojem se kaže:

»...Ni jedna politička djelatnost nije se na Kordunu provela bez *Mikanovog* znanja... Čim je došao u Ogulin nastavlja *Mikan* svoj nacionalno politički rad u ustaškom duhu. Drži sastanke, viećanja i dogovore, te zaprisiže

ustaše. S dr. Lovrom Sušićem, ministrom postrojnikom i Juricom Markovićem velikim županom, pripravlja duhove na uzpostavi nezavisnosti Hrvatske... Bezuvjetni nacionalista on je Poglavniku Hrvatsku dočekaao zanosno i ponosno...

SMRT ČELIČNOG HRVATA

začastnog kanonika Ivana Mikana

Ogulin, 31. svibnja. U Ogulinu je preminuo u 69. godini života župnik i začastni kanonik i član Hrvatskog državnog sabora prečastni Ivan Mikan. Još kao mladi klerik u zagrebačkom sjemeništu izicao se svojim čistim hrvatstvom i nacionalnom brobenošću. Radi upornog zahtjeva, da se za sjemeništnu čitaonicu naruči pravaški dnevnik «Hrvatska», zamierio se liuto nekima i morao je seliti u Đakovo. Tamo je već čekalo «preporučeno pismo» iz Zagreba, da će biti na propas državi i crkvi i Mikan morade u Senj. U Senju je dovršio bogoslovne nauke i 1897. bude zaređen. — Službovao je kao kapelan u Mrkoplju, Grižanima i Grobniku, a onda kao župnik dolazi u Lički Novi i tu ostaje dugi niz godina razvijajući veliku djelatnost u širenju staročuvanske svietosti i vodeći s uspjehom borbu protiv herezijske Hrvata. Godinu 1910. dohodi u Slunj, gdje ostaje do 1937. U Slunju je provodio godine svoje stalne nacionalne djelatnosti, držeći uspjele skupštine i pobijedivši svake protivnike. Za vrijeme prekreta odvelo ga u ogulinski zatvor, a onda u Mitroviću, gdje je šest mjeseci proveo sto u zatvoru kao i za vrijeme rata, ali nega ni zatvor ni internacija nisu sklonili, nego naprotiv povećate njegov borbeni duh. Kad se je vratio iz Hrvatske Mitroviću u Slunj, bio je brasko opet u zatvoru. I tđili su mu sprječ i prečelati na Slunju, ali pomniti. Na zrak pametika djelatnost njeg se na Kordunu provela bez Mikanova znanja. Tako je veliki naved uživao u miru. Čim je došao u Ogulin, nastavlja Mikan svoji nacionalno politički rad u Ustaškoj duhu. Drži sastanke, vječanja i dogovore, te zaprište Ustaše. S dr.

Lovrom Sušićem, ministrom postrojnikom i Juricom Markovićem, velikim županom pripravlja duhove na uzpostavi nezavisnosti Hrvatske, koja je u njegovoj duši živila od njegovog djetinjstva. Bezuvjetni nacionalista, on je Poglavniku Hrvatsku dočekaao zanosno i ponosno. On je mladenačkim početku sudjelovao na skupštinama i priredbama u Ogulinu i okolici, pa premda slaba zdravlja, vjerovao je više u snagu svoje rieči, nego u raztvornu moć bolesti. Jak duh, borbenost i dobro raspoloženje zadržao je do zadnjeg časa, dok ga srce nije ostavilo. Ono dobro srce, koje je za Poglavnika i za Hrvatsku tako živo kucalo. Ogulin znajući kako velikog muža je njegovom smrću izgubio odalo mu je punu i veliku počast. U crkvi prije sprovoda služene su Sv. Mise zadušnice na svim pet oltarima, a na glavnom uz asistenciju. U crkvi se od velikog pokojnika u ime svećenstva oprostio velečastni Mate Marušić, župnik ostružki, dekan i začastni kanonik. U Ogulinu se već davno ne pamti tako veliki i svečan sprovod, na kojem je sudjelovao i dr. Lovro Sušić, ministar postrojnik, kao izaslanik Poglavnika sa vjencem, kojeg mu je Poglavnik poslao kao stercu i znakom brataskom borcu. Na groblju nad otkrovenom rukom oprostio se je u ime župnika ogulinskih Jaso Marković, official božarske oblasti, a u ime Velikog župana i hrvatskog činovnika u Ogulinu dr. Josip Frljović, predsjednik Sudbenog stola. Neka je vječna slava i pokoj nenstrašitoni hrvatskom borcu i Ustaši Ivanu Mikanu.

◊ Članak iz «Nove Hrvatske» br. 128 od 1. VI. 1943. god.

Svi znadu što se događalo na Kordunu, a «Nova Hrvatska» priznaje da se sve to moglo provesti samo znanjem »župnika i začastnog kanonika Ivana Mikana«. Tek njegovim dolaskom u Slunj počinju se na Kordunu stvarati ustaške grupe (naravno, uz najužu suradnju s ustašama dr. Lovrom Sušićem i Juricom Markovićem), koje su izvršile sve one nečuvene zločine nad bratskim srpskim narodom.

Župni dvor u Drnišu u toku 14 godina prije dolaska Pavelića — ustaški stan

Iz dokumenta Državne komisije za utvrđivanje zločina okupatora i njihovih pomagača broj 12796 uzimamo molbu koju je *fra dr. Berković*, župnik u Drnišu, upravio 10. XI. 1941. »Ministarstvu seljačkog gospodarstva« bivše NDH, u kojoj stoji:

»... Za punih 14 godina mog župnikovanja u Drnišu moj župni stan bio je u pravom smislu ustaški stan. Tu je bilo stjecište za sve Ustaše, ne samo iz ovog kraja, nego i za sve one, koji bi dolazili da organiziraju ustaški pokret. Tu su dolazili i odatle su se širili ustaški letci. Prije prevrata i ustanka bio sam predsjednik Hrvatskog Ustaškog stana u Drnišu.«

Ovdje ne iznosimo sve pojedine članove katoličkog klera koji su već davno prije dolaska ustaša na vlast aktivno radili na organiziranju »ustaškog pokreta«. Međutim, vidjet ćemo iz daljnog izlaganja da izneseni slučajevi nisu pojedinačni i osamljeni, već da su katolički župni dvorovi i samostani u napadno velikom broju diljem cijele zemlje odigrali ulogu organizatora ustaške zavjere i predstavljali rasadišta fašističke propagande.